

UOT 338:504

DAVAMLI İNKİŞAFI TƏNZİMLƏYƏN EKOLOJİ QANUNVERİCİLİK

Əlisəfa ƏMRULLAYEV*

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 22 may 2024; çapa qəbul edilmişdir: 5 iyul 2024; online-da çap edilmişdir: 17 sentyabr 2024.

Received: 22th of May, 2024; accepted: 5th of July, 2024; published online: 17th of September, 2024.

Açar sözlər: *ekoloji qanunvericilik, davamlı inkişaf, ekosistem, ətraf mühit, prinsiplər*

Giriş

Davamlı inkişaf anlayışı, ətraf mühitin qorunması və insan fəaliyyətlərinin davamlı inkişafı arasındakı əlaqəni vurğulayan ən önəmli faktorlardan biridir. İqtisadiyyatın və cəmiyyətin sürətli inkişafı, təbii resursların səmərəli istifadəsi və mühafizəsi ilə bağlı yeni tələblər yaradır. Ətraf mühitin müstəsna vəziyyəti, davamlı inkişafı tənzimləyən və onu qoruyan qanunlar və tədbirlərə ehtiyac olduğunu nəzərə çatdırır. Davamlı inkişafın əhəmiyyəti müxtəlif sektorlarda, ictimaiyyətdə və siyasi səviyyədə qlobal müzakirələrin mərkəzində yer alır. İqtisadiyyat, cəmiyyət və ətraf mühit arasında bir tarazlığın qorunması, gələcək nəsillərin ehtiyaclarının qarşılınması və müasir cəmiyyətin tələblərinin ödənilməsi üçün zəruri olan davamlı inkişafın təmin edilməsi məqsədilə bir araya gəlir. Ekoloji qanunvericiliyin əhəmiyyəti, davamlı inkişafın mümkün və qəbul edilən bir məqsəd olaraq qarşılınması üçün zəruri bir alətdir. Qlobal çirklənmə, iqlim dəyişikliyi, təbii resursların istismarı və s. kimi problemlər, ekoloji qanunvericiliyin önəmli hallarının olduğu sahələrdir. Bu qanunlar və qaydalar, ekoloji dayanıqlılığı təmin edərək davamlı inkişafı mümkün edir və insan fəaliyyətlərinin ekoloji təsirini minimal səviyyədə saxlamağa kömək edir. Ekoloji qanunvericiliyin əhəmiyyəti, mövcud və gələcək nəsillərin yaşamaq və inkişaf etmək üçün daha sürətli, eyni zamanda səmərəli bir dünyada yaşamaq hüququnu təmin etmək məqsədini daşıyır. Bu həm inzibati, hüquqi, iqtisadi və siyasi sahələrdə tədbirlər alınmasını tələb edir, həm də tədbirlərin icrası və nəticələrin izlənməsi üçün effektiv bir aparıcı strukturla təmin edilməsini nəzərdə tutur. Davamlı inkişafı tənzimləyən ekoloji qanunvericiliyin əhəmiyyəti, həm yerli, həm də beynəlxalq səviyyədə davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün əlverişli bir mühit yaradır. Bu, insanlığın gələcəkdə daha sürətli və səmərəli inkişaf etməsi üçün əsaslı bir zəmin yaradır və ekoloji qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi və gücləndirilməsi üçün daha da böyük ehtiyaclar sıralayır.

1. Ekoloji qanunvericilik

Dünya və ətrafımızdakı təbii mühit bioloji çeşidliliyi ilə zəngin və bir o qədər dəyərlidir. Hər gün insanlar və sənaye təsərrüfatı tərəfindən təbii ehtiyacları və ətraf mühiti ciddi şəkildə təhdid edən bir çox faktor var [5, s. 161]. İqlim dəyişikliyi, bioloji çeşidliliyin azalması, su və hava təmizliyinin qorunması kimi bir çox məsələ, təbii mühitimizi qorumaq üçün ciddi tədbirlərin görülməsini tələb edir. Belə ki, bu məsələləri həll etməkdə və təbii mühiti qorumaqda ən əhəmiyyətli vasitələrdən biri ekoloji qanunvericilikdir.

* magistrant, Bakı Avrasiya Universiteti

e-mail: amrullayev.ali@icloud.com

DOI: <https://doi.org/10.30546/25194011.2024.13.4.043>

Ekoloji qanunvericilik, təbii mühitin qorunması, bioloji çeşidliliyin və davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün lazım olan hüquqi çərçivələrin yaradılması və tətbiq edilməsi ilə məşğul olan bir sahədir. Bu qanunvericilik, təbii ehtiyacların və mühitə təsirin minimal səviyyədə saxlanılması üçün qaydalar, qanunlar və tədbirləri təmin edir. Ekoloji qanunvericiliyin əsas məqsədi, insan fəaliyyətinin təbii mühitə təsirini minimum etmək və təbii ehtiyaclarımızı qorumaq üçün səmərəli və davamlı inkişafı təmin etməkdir [5, s.159].

Əsas prinsiplər: Ekoloji qanunvericiliyin əsas prinsipləri, təbii ehtiyacların qorunması, bioloji çeşidliliyin müdafiəsi, su və hava təmizliyinin qorunması, atıqların idarə edilməsi və bərpa olunan enerji mənbələrinin təşviqi kimi mühüm sahələri əhatə edir.

1. Təbii ehtiyacların qorunması: Təbii ehtiyacların qorunması ekoloji qanunvericiliyin əsas prinsipi olaraq qəbul edilir. Bu prinsip su, hava, torpaq və bioloji çeşidliliyin müdafiəsi və qorunması üçün tədbirlərin təşkilini təmin edir. Su və hava kirliliyinin azaldılması, meşələrin müdafiəsi və bioloji çeşidliliyin qorunması bu prinsipin əsas məqsədlərindən biridir.

2. Bioloji çeşidliliyin müdafiəsi: Bioloji çeşidliliyin müdafiəsi, ekosistemlərin və növlərin müdafiəsi ilə məşğul olan bir başqa əsas prinsipdir. Qlobal bioloji çeşidliliyin azalması və təhlükəsizliyi, təbii mühitin inteqrasiyasının qorunması üçün hüquqi çərçivələrin yaradılmasını tələb edir.

3. Su və hava təmizliyinin qorunması: Su və hava təmizliyinin qorunması ekoloji qanunvericiliyin əsas prinsiplərindən biridir. Bu prinsip su və hava təmizliyinin qorunması üçün hüquqi qaydaların təyin edilməsini və tədbirlərin təşkilini təmin edir. Sənaye təsərrüfatının nəzarətdə saxlanılması, atıqların təmizlənməsi və təbii ehtiyatların qorunması bu prinsipin əsas məqsədlərindən biridir [13].

4. Atıqların idarə edilməsi: Atıqların idarə edilməsi, ekoloji qanunvericiliyin bir digər mühüm prinsipidir. Bu prinsip atıqların idarə edilməsi və təmizlənməsi üçün lazımı hüquqi qaydaların təyin edilməsini və effektiv atıq idarəetmə sistemlərinin təşkil edilməsini təmin edir. Atıqların geri dönüşümü və təmizlənməsi, ekoloji qanunvericiliyin bu prinsiplərinin əsas məqsədlərindən biridir.

5. Bərpa olunan enerji mənbələrinin təşviqi: Son olaraq, bərpa olunan enerji mənbələrinin təşviqi, ekoloji qanunvericiliyin əsas prinsiplərindən biridir. Bu prinsip bərpa olunan enerji mənbələrinin istifadəsinin artırılması, təbii ehtiyatların qorunması və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə üçün lazımı hüquqi çərçivələrin yaradılmasını təmin edir.

Bu əsas prinsiplər, ekoloji qanunvericiliyin təməlindən mövcud olan əhəmiyyətli məsələləri əhatə edir. Hər biri, təbii mühitin qorunması və davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün müəyyən bir rol ifadə edir və uyğun hüquqi tədbirlərin təşkilini təmin edir [13].

2. Davamlı inkişafı tənzimləyən ekoloji qanunvericilik

Davamlı inkişaf konsepsiyası, iqtisadi, sosial və ekoloji amillər arasında tarazlığı təmin edərək mövcud və gələcək nəsillərin ehtiyaclarını ödəmək üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bu yanaşma, təbii resursların səmərəli istifadəsini və ətraf mühitin qorunmasını təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuşdur. Davamlı inkişafın həyata keçirilməsi üçün əsas vasitələrdən biri isə ekoloji qanunvericilikdir. Ekoloji qanunvericilik, təbii resursların qorunması, çirklənmənin azaldılması və ekosistemlərin davamlılığının təmin edilməsi üçün mühüm hüquqi çərçivələr və qaydalar təqdim edir [5, s. 210].

Davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün iqtisadi vasitələrdən istifadə vacibdir. Bu, iqtisadi fəaliyyətlərin ekoloji baxımdan dayanıqlı olmasını təmin etməyə kömək edir. Aşağıda davamlı inkişafın iqtisadi aspektləri haqqında məlumat verilir:

- 1. Yaşıl iqtisadiyyat:* Yaşıl iqtisadiyyat, ətraf mühitə zərər vermədən iqtisadi inkişafı təşviq edən bir modeldir. Bu model çərçivəsində bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə, ekoloji cəhətdən təmiz texnologiyaların tətbiqi və tullantıların azaldılması kimi tədbirlər həyata keçirilir.

2. *Ekoloji vergilər və imtiyazlar*: Ətraf mühitin qorunmasına yönəlmiş iqtisadi təşviq vasitələri arasında ekoloji vergilər və imtiyazlar mühüm rol oynayır. Ekoloji vergilər, ətraf mühitə zərər vuran fəaliyyətlərə görə tətbiq olunur və ekoloji cəhətdən təmiz texnologiyaların tətbiqini təşviq edir.
3. *İnvestisiya və maliyyələşdirmə*: Davamlı inkişaf layihələrinin maliyyələşdirilməsi üçün müxtəlif investisiya və maliyyələşdirmə mexanizmlərindən istifadə olunur. Dövlət və özəl sektor arasında əməkdaşlıq bu sahədə vacibdir.
4. *Ekoloji etiketləmə və sertifikatlaşdırma*: Ekoloji məhsulların tanınması və təşviqi üçün ekoloji etiketləmə və sertifikatlaşdırma sistemləri tətbiq olunur. Bu, istehlakçıların ekoloji cəhətdən təmiz məhsulları seçməsinə təmin edir və bazarda ekoloji məhsulların payının artmasına kömək edir.

Davamlı inkişafı təmin etmək üçün tətbiq edilən ekoloji qanunvericiliyin əsas prinsipləri aşağıdakılardır [4, s.105]:

1. *Qoruma və saxlama prinsipi*: Ətraf mühitin qorunması və təbii resursların saxlanması məqsədilə qanunlar və qaydalar yaradılır. Bu prinsip, ekosistemlərin və bioloji müxtəlifliyin qorunmasını təmin edir.
2. *Çirklənmənin qarşısının alınması*: Çirklənmənin qarşısının alınması və ətraf mühitin təmiz saxlanması üçün ciddi tədbirlər və nəzarət mexanizmləri tətbiq edilir. Bu hava, su və torpaq çirklənməsinin qarşısının alınması üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.
3. *Məsuliyyət prinsipi*: Tullantıların və çirkləndirici maddələrin idarə edilməsi üçün məsuliyyət prinsipi tətbiq edilir. Bu prinsipə əsasən, çirkləndirici fəaliyyətlərdən məsul olan şəxslər və təşkilatlar, yaranan zərərləri ödəməli və təmizləmə işlərini həyata keçirməlidirlər.
4. *İctimai iştirak*: Ekoloji məsələlərin həllində ictimaiyyətin iştirakı və məlumatlandırılması vacibdir. Ekoloji qanunvericilik, vətəndaşların və qeyri-hökumət təşkilatlarının ekoloji qərarların qəbulunda iştirak etməsinə təmin edir.
5. *Davranış dəyişiklikləri və maarifləndirmə*: Ətraf mühitin qorunması və davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün insanların davranışlarını dəyişdirmə və ekoloji maarifləndirmə tədbirləri vacibdir. Bu həm də ekoloji tərbiyənin artırılmasını əhatə edir.

3. Beynəlxalq ekoloji qanunvericilik və müqavilələr

Davamlı inkişafı təmin etmək üçün beynəlxalq səviyyədə müxtəlif müqavilələr və konvensiyalar qəbul edilmişdir. Bu müqavilələr və konvensiyalar, ölkələrin ekoloji siyasət və qanunvericiliklərini uyğunlaşdırmaq və qlobal ekoloji problemləri həll etmək məqsədi daşıyır [10, s.15]. Məsələn:

- *BMT-nin iqlim dəyişiklikləri üzrə çərçivə konvensiyası (unfccc)*: İqlim dəyişikliyi ilə mübarizə və qlobal istiləşmənin qarşısının alınması məqsədi daşıyır.
- *Bioloji müxtəliflik konvensiyası (CBD)*: Bioloji müxtəlifliyin qorunması və davamlı istifadəsi üçün beynəlxalq hüquqi çərçivə təmin edir.
- *Stokholm konvensiyası*: Uzun müddət qalıcılıq göstərən üzvi çirkləndiricilərin (POPs) istehsalının və istifadəsinin məhdudlaşdırılması məqsədi daşıyır.

Müxtəlif ölkələrdə ekoloji qanunvericilik tətbiqi fərqlilik göstərir və hər bir ölkənin öz spesifik ekoloji problemlərinə və ehtiyaclarına uyğun olaraq inkişaf edir.

Amerika Birləşmiş Ştatları:

ABŞ-da ekoloji qanunvericilik geniş və inkişaf etmişdir. 1970-ci ildə Ətraf Mühit Qoruma Agentliyi (EPA) yaradılmış və ətraf mühitin qorunması üçün bir sıra mühüm qanunlar qəbul edilmişdir. Məsələn, Təmiz Hava Aktı və Təmiz Su Aktı, ABŞ-ın ətraf mühitin qorunması sahəsində ən əhəmiyyətli qanunlarından [8].

Avropa Birliyi:

Avropa Birliyi (AB) ekoloji siyasət və qanunvericilik sahəsində qabaqcıl rola malikdir.

AB-nin ekoloji qanunvericilik sistemi, üzv dövlətlər arasında harmonik qanunvericilik yaratmağa yönəlmişdir. Ətraf Mühit üzrə 8-ci Fəaliyyət Proqramı 2020-ci ildən sonra davamlı inkişaf məqsədlərinə nail olmaq üçün hazırlanmışdır.

Inkişaf Etməkdə Olan Ölkələr:

İnkişaf etməkdə olan ölkələrdə ekoloji qanunvericilik daha az inkişaf etmişdir. Lakin global təzyiqlər və beynəlxalq yardımlar sayəsində müəyyən irəliləyişlər əldə olunur. Bu ölkələrdə ekoloji qanunvericiliyin gücləndirilməsi və icra mexanizmlərinin inkişaf etdirilməsi böyük əhəmiyyət kəsb edir.

4. Azərbaycan Respublikasında ekoloji qanunvericilik

Azərbaycan Respublikasında ekoloji qanunvericilik təbii ehtiyatların qorunması və ətraf mühitin mühafizəsi məqsədi daşıyır. Ölkədə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər və qanunlar, davamlı inkişaf məqsədlərinə çatmaq üçün vacibdir. Azərbaycan, neft və qaz ehtiyatlarına malik olduğu üçün ekoloji məsələlərə xüsusi diqqət yetirməlidir. Bu məqsədlə, ətraf mühitin qorunması və davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün bir sıra qanunlar və tədbirlər həyata keçirilir [2].

Azərbaycanda davamlı inkişafı tənzimləyən əsas ekoloji qanunlar və normativ aktlar aşağıdakılardır:

1. *Ətraf Mühitin Mühafizəsi haqqında Qanun:* Bu qanun ətraf mühitin qorunması və onun davamlı idarə edilməsi üçün əsas hüquqi çərçivəni müəyyən edir. Qanun ətraf mühitin çirklənməsinin qarşısının alınması və ekoloji tarazlığın saxlanılması üçün tədbirlər nəzərdə tutur.
2. *Su Məcəlləsi:* Su resurslarının davamlı istifadəsi və mühafizəsi ilə bağlı qaydaları tənzimləyir. Qanun çaylar, göllər və digər su hövzələrinin mühafizəsini nəzərdə tutur.
3. *Torpaq Məcəlləsi:* Torpaq resurslarının səmərəli istifadəsi və mühafizəsi qaydalarını müəyyən edir. Qanun torpağın çirklənməsinin qarşısının alınması və onun keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması məqsədilə tədbirlər nəzərdə tutur.
4. *Meşə Məcəlləsi:* Meşələrin mühafizəsi, bərpası və davamlı idarə edilməsi ilə bağlı normativ aktları əhatə edir. Qanun meşə ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi və meşələrin qorunması üçün tədbirlər nəzərdə tutur.
5. *Bioloji Müxtəlifliyin Qorunması haqqında Qanun:* Bu qanun bioloji müxtəlifliyin qorunması və bioloji resursların davamlı istifadəsi üçün hüquqi çərçivə yaradır. Qanun nadir və nəsli kəsilməkdə olan növlərin mühafizəsini təmin edir.

Ekoloji qanunvericilik, davamlı inkişafın təmin edilməsində vacib rol oynayır. Güclü və effektiv hüquqi çərçivələr, ekoloji problemlərin həllində mühüm rol oynayır və təbii mühitin qorunmasını təmin edir. Bu qanunlar və qaydalar, gələcək nəsillərin təbii ehtiyaclarının təmin edilməsinə və ekosistemlərin dayanıqlığının qorunmasına kömək edir. Azərbaycanın və digər ölkələrin təcrübələri, ekoloji qanunvericiliyin davamlı inkişafa olan təsirini göstərir və bu sahədə gələcək tədqiqatlar və tədbirlər üçün faydalı nəticələr təqdim edir.

Davamlı inkişaf, iqtisadi, sosial və ekoloji amillər arasında tarazlığı təmin edən və gələcək nəsillərin ehtiyaclarını ödəmək üçün mövcud ehtiyacların qarşılınmasını nəzərdə tutan bir konsepsiyadır. Bu konsepsiyanın həyata keçirilməsi üçün əsas vasitələrdən biri ekoloji qanunvericilikdir. Ekoloji qanunvericilik, təbii resursların qorunması, çirklənmənin azaldılması və ekosistemlərin davamlılığının təmin edilməsi üçün mühüm hüquqi çərçivələr və qaydalar təqdim edir.

Nəticə

Məqalədə göstəriləni kimi, ekoloji qanunvericiliyin əsas prinsipləri təbii ehtiyacların qorunması, bioloji müxtəlifliyin müdafiəsi, su və hava təmizliyinin qorunması, atıqların idarə edilməsi və bərpa olunan enerji mənbələrinin təşviqi kimi mühüm sahələri əhatə edir. Bu prinsiplər, davamlı inkişafın təmin edilməsi və ekoloji problemlərin həllində əsas rol oynayır.

Beynəlxalq səviyyədə qəbul edilən müxtəlif ekoloji müqavilələr və konvensiyalar, ölkələrin ekoloji siyasət və qanunvericiliklərini uyğunlaşdırmağa və global ekoloji problemləri həll etməyə yönəlmişdir. ABŞ, Avropa Birliyi və inkişaf etməkdə olan ölkələrin təcrübələri, ekoloji qanunvericiliyin müxtəlif yanaşmalarını və tətbiqlərini nümayiş etdirir. Azərbaycan Respublikasında da ekoloji qanunvericilik, təbii ehtiyatların qorunması və ətraf mühitin mühafizəsi məqsədi daşıyır və bu sahədə mühüm addımlar atılmışdır.

Nəticə etibarilə, ekoloji qanunvericilik davamlı inkişafın təmin edilməsində və təbii mühitin qorunmasında mühüm rol oynayır. Güclü və effektiv hüquqi çərçivələr, ekoloji problemlərin həllində mühüm əhəmiyyət kəsb edir və təbii mühitin qorunmasını təmin edir. Azərbaycanın və digər ölkələrin təcrübələri, ekoloji qanunvericiliyin davamlı inkişafa olan təsirini göstərir və bu sahədə gələcək tədqiqatlar və tədbirlər üçün faydalı nəticələr təqdim edir. Ekoloji qanunvericiliyin gücləndirilməsi və icra mexanizmlərinin inkişaf etdirilməsi, davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün vacibdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi. (<https://eco.gov.az/>).
2. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. (<https://e-qanun.az/framework/897>).
3. Əliyev A. Ekoloji Problemlər və Davamlı İnkişaf: Azərbaycan Perspektivi. Bakı: Təhsil Nəşriyyatı, 2020, 313 s.
4. Əsgərov Ə., Hüseynov E., Hüseynov S. Davamlı insan inkişafı. Dərslik. Bakı: Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin nəşriyyatı, 2009, 494 s.
5. Həsənov T. Azərbaycan Respublikasının Davamlı İnkişaf Strategiyası və Ekoloji Qanunvericilik. Bakı: Adiloğlu nəşriyyatı, 2018, 333 s.
6. Sadıqov A., Xəlilov İ. Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi. Bakı: Elm, 2004, 45 s.
7. Sultanzadə F. Biomüxtəliflik və onun mühafizəsi. Dərslik. Bakı: Çarşıoğlu, 2015, 240 s.
8. AB'nin Çevre Politikası. (<http://www.ikv.org.tr/pdfs/4f3a608d.pdf>).
9. Davidson E. Gayrisafi Milli Hasılayı Yiyemezsiniz-Çevrenin Önemli Olduğunu Varsayan Ekonomi. İstanbul: Çevre Vakfı Yayını, 2004, 35 s.
10. Global Environmental Outlook (GEO) Reports (<https://www.unep.org/geo/>).
11. Meadows D., Meadows D., Randers J., & Behrens III W.W. The Limits to Growth. Universe Books, 1972, 211 pp.
12. Sachs J. The Age of Sustainable Development. Columbia University Press, 2015, 544 pp.
13. Sustainable Development Goals (SDGs). United Nations. (<https://sdgs.un.org/>).

Резюме

Алисафа Амаруллаев

Экологическое законодательство регулирующее устойчивое развитие

Эта статья исследует основы, принципы и применения экологического законодательства, регулирующего устойчивое развитие. Концепция устойчивого развития предполагает обеспечение баланса между экономическими, социальными и экологическими факторами, а также удовлетворение текущих потребностей без ущерба для способности будущих поколений удовлетворять свои собственные потребности. Экологическое законодательство является одним из основных инструментов для реализации этой концепции.

Основные принципы экологического законодательства включают охрану природных ресурсов, защиту биологического разнообразия, охрану чистоты воды и воздуха, управление отходами и поощрение использования возобновляемых источников энергии. Эти принципы имеют важное значение для охраны природной среды и обеспечения устойчивого развития. Экологическое законодательство способствует эффективному использованию природных ресурсов и защите экосистем, предотвращая загрязнение окружающей среды и восстанавливая экологическое равновесие.

На международном уровне различные экологические договоры и конвенции направлены на согласование экологической политики и законодательства стран, а также на решение глобальных экологических проблем. Например, Рамочная конвенция ООН об изменении климата и Конвенция о биологическом разнообразии играют ключевую роль в этом направлении. Эти конвенции побуждают страны сокращать выбросы углерода, охранять биологическое разнообразие и обеспечивать устойчивое управление природными ресурсами.

Опыт США, Европейского Союза и развивающихся стран демонстрирует различные подходы и применения экологического законодательства. В США законодательство и регулирование, осуществляемое через Агентство по охране окружающей среды (EPA), направлено на предотвращение загрязнения воздуха и воды, а также на охрану природных ресурсов. Европейский Союз обеспечивает согласование экологического законодательства среди стран-членов посредством экологических стандартов и правил. В развивающихся странах экологическое законодательство в большей степени отвечает местным потребностям и экологическим проблемам.

Экологическое законодательство в Азербайджанской Республике направлено на охрану природных ресурсов и защиту окружающей среды. Принятые в стране законы и стратегии являются важными шагами для обеспечения экологической безопасности и реализации устойчивого развития. Азербайджан применяет международный опыт в области экологического законодательства, стремясь решать экологические проблемы и защищать природную среду.

В заключение, экологическое законодательство играет важную роль в обеспечении устойчивого развития. Сильные и эффективные правовые рамки имеют важное значение для решения экологических проблем и защиты природной среды. Опыт Азербайджана и других стран показывает влияние экологического законодательства на устойчивое развитие и предоставляет полезные результаты для будущих исследований и мероприятий в этой области. Экологическое законодательство также способствует экологическому просвещению общественности и поощряет ответственное отношение к окружающей среде, что является одним из ключевых факторов для обеспечения долгосрочного устойчивого развития.

Ключевые слова: экологическое законодательство, устойчивое развитие, экосистема, среда, принципы

Summary

Alisafa Amrullayev

Environmental Legislation Governing Sustainable Development

This article explores the fundamentals, principles, and applications of environmental legislation regulating sustainable development. The concept of sustainable development aims to balance economic, social, and environmental factors while meeting present needs without compromising the ability of future generations to meet their own needs. Environmental legislation is one of the main tools for implementing this concept.

The core principles of environmental legislation include the conservation of natural resources, protection of biodiversity, maintenance of water and air quality, waste management, and the promotion of renewable energy sources. These principles are crucial for protecting the natural environment and ensuring sustainable development. Environmental legislation encourages the efficient use of natural resources and the protection of ecosystems, preventing environmental pollution and restoring ecological balance.

At the international level, various environmental treaties and conventions aim to align countries' environmental policies and legislation and address global environmental issues. For example, the UN Framework Convention on Climate Change and the Convention on Biological Diversity play key roles in this direction. These conventions encourage countries to reduce carbon emissions, protect biodiversity, and ensure sustainable management of natural resources.

The experiences of the United States, the European Union, and developing countries demonstrate different approaches and applications of environmental legislation. In the United States, legislation and regulations implemented through the Environmental Protection Agency (EPA) aim to prevent air and water

pollution and protect natural resources. The European Union ensures the alignment of environmental legislation among member states through environmental standards and regulations. In developing countries, environmental legislation is more tailored to local needs and environmental challenges.

Environmental legislation in the Republic of Azerbaijan aims to protect natural resources and safeguard the environment. The laws and strategies adopted in the country are crucial steps for ensuring environmental security and achieving sustainable development. Azerbaijan applies international experience in environmental legislation, striving to address environmental problems and protect the natural environment.

In conclusion, environmental legislation plays a vital role in ensuring sustainable development. Strong and effective legal frameworks are essential for addressing environmental issues and protecting the natural environment. The experiences of Azerbaijan and other countries highlight the impact of environmental legislation on sustainable development and provide valuable insights for future research and actions in this field. Environmental legislation also promotes public environmental awareness and encourages responsible behavior towards the environment, which is a key factor in achieving long-term sustainable development.

Key words: *ecological legislation, sustainable development, environment, ecosystem, principles*

Redaksiya heyətinin üzvü i.e.d., prof. Məmmədov Elşad Yaqub oğlunun rəyi əsasında çapa məsləhət görülmüşdür.